

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

opět bych Vám ráda představila nové dvojčísli Psychologie pro praxi, které vychází jako první v roce 2012. Dělán to s opravdovým potěšením, protože se v něm objevují příspěvky, které naplňují cíl a smysl našeho odborného časopisu – různorodým obsahovým zaměřením i odlišným způsobem zpracování. Jde o přehledové i výzkumné studie, metodologické podněty, zprávy z praxe, kazuistiku.

Předkládáme Vám několik příspěvků věnujících se dětem a dospívajícím z různých úhlů pohledu, zpracované s odlišnými akcenty a v různých podobách. Které to jsou? Lenka Mynaříková se zabývá vývojem *lhaní v dětství*. Její opravdu zdařilá přehledová studie zpracovává poznatky ze zahraničních výzkumů, které se věnovaly vývoji lhaní u dětí, především rané produkci a detekci lží, funkcím, které lži u dětí plní i morálnímu hodnocení lhaní. Autorka uvádí, že ze sledovaných studií vyplývá, že děti začínají lhat v širokém spektru situací nejpozději ve třech letech a to i přesto, že lhaní posuzují jako negativní. Zajímavě zařazuje i dílčí informace patřící mezikulturním rozdílům, které ve lhaní existují a které ovlivňují, v jakých situacích děti spíše zalžou. Vzhledem k tomu, jak často se rodiče i učitelé obracejí na poradenské psychologické služby s „problémem lhaní“ u dětí či žáků, domnívám se, že uvedené poznatky mohou být dobrým odrazovým můstkem pro výchovné postupy a pro tvorbu vzdělávacích programů. Studie však může sloužit také pro forenzní praxi (výslech dětských svědků).

Problematické *dětské obezity* ze specifického úhlu pohledu věnují pozornost Hana Včelařová a Marcela Bendová a v příspěvku podávají přehled o některých poznatcích a názorech na případy dětské obezity, které byly označeny jako důsledek zanedbávání péče o tyto děti. V některých zemích se tzv. morbidní obezita dětí stává jedním ze signálů problémů v životních podmínkách dítěte. Pracovnice sociální péče (za spolupráce s dalšími odborníky, např. s pediatry) v těchto státech užívají různě odstupňovaná opatření, která jsou odbornou i laickou veřejností diskutována ve snaze nalézt pro takto posuzované případy dětské obezity skutečně účinné a co nejméně restriktivní způsoby pomoci. Zdá se, že ve srovnání s těmito zahraničními zkušenostmi jsou zkušenosti našich pracovníků sociální péče s registrováním dětské obezity coby varovného signálu zatím poměrně vzácné – některé případy jsou v závěru příspěvku uvedeny.

Ještě jeden příspěvek se orientuje na žáka základní školy – jde o *případovou studii žáka s Aspergerovým syndromem*. Velmi otevřeným a laskavým způsobem autorka Barbora Rajchlová dokladuje různost a specifičnost projevů těchto dětí.

Také na dospívající obrací pozornost a uchází se o zájem čtenářů hned dva příspěvky. František Baumgartner a Eva Karaffová ve své studii prezentují výsledky empirického šetření zaměřeného na *copingové strategie v nastupující dospělosti*. Práce se soustřeďuje na klíčové prvky tohoto období, jako jsou explorace identity, experimentování, nestabilita, zaměření na sebe a druhé a vztahy těchto aspektů ke copingovým strategiím v stresových situacích. Výzkum byl realizován na vzorku 486 vysokoškolských studentů Masarykovy univerzity v Brně. Jak to dopadlo? Výsledky např. ukázaly význam experimentování, zaměření na sebe a explorace identity, významné spojení mezi rysy vynořující se dospělosti a strategiemi zvládnání, experimentování a zaměření na sebe silně korelují s orientací na řešení problémů, zkoumání identity s hledáním opory. Více a přesněji najdete v příspěvku samotném. Vysokoškolským studentů je věnován také další příspěvek, který se zajímá o problematiku *dyslexie* u této skupiny.

Olga Zelinková přináší informace o studentech s dyslexií a dalšími poruchami učení na vysokých školách. Přehledně mapuje situaci v diagnostice i podpoře studentů v průběhu studia, avšak také uvádí některé zajímavé informace o výsledcích sondy do světa zaměstnavatelů těchto vysokoškoláků.

Domnívám se, že už si jen těžko dovedeme představit podporu a pomoc v rozvoji dětí a dospívajících bez školních a poradenských psychologů. Dokladuje to i *Jozef Ihnacik*, jehož příspěvek pojednává o vzájemném podílu školních a poradenských psychologů v psychologické péči a pomoci žákům ve školách.

Uvedený soubor příspěvků věnovaný dětem a dospívajícím samozřejmě doplňují další neméně zajímavé studie. Zuzana Hurychová a Ivan Slaměník, v návaznosti na předchozí studii uveřejněnou v roce 2010, doplňují obraz *těsných interpersonálních vztahů* o přehled některých metod, jež byly vyvinuty k měření těsnosti vztahu. Rozebírají jejich možný přínos z hlediska celkové charakteristiky těsných vztahů o znaky, na jejichž měření jsou prioritně orientovány. V jejich textu též najdete výsledky zjednodušené verze prototypického přístupu, jehož záměrem bylo zjistit, nakolik se shodují znaky těsných interpersonálních vztahů uváděné v odborné zahraniční literatuře s chápáním těsnosti vztahů českou laickou veřejností. Výsledek je sice očekávatelný, ale stejně zájemce odkazují přímo na pěknou studii.

Štěpán Bahník předkládá zajímavě znějící název příspěvku: *Zakotvení v soudní síni*. V jeho textu jsou shrnuta možná vysvětlení efektu zakotvení. Efekt zakotvení značí vliv irelevantní informace či hodnoty na následný úsudek. Tato informace nebo hodnota slouží jako kotva, jejímž směrem je úsudek zkreslen. Proces, kterým kotva na konkrétní úsudek působí, má vliv na možnost odstranění zkreslení, které vyvolává. Dále se článek orientuje na projevy efektu zakotvení v kontextu soudnictví a navrhuje změny, které mohou vést ke zmírnění vlivu efektu zakotvení právě v této oblasti.

V další přehledové studii se Jiří Kirchner, Běla Hátlová a Václav Hošek věnují *dobrodružné terapii v psychiatrické léčbě*. Studie se zabývá souhrnem současných teoretických poznatků o dobrodružné terapii, která se začala odborně kultivovat v anglosaských zemích před dvaceti lety. V příspěvku jde o přehled podstatných momentů pro uvažování o fenoménu „dobrodružství“ jako možného edukačního a terapeutického prostředku. Možná nevíte, že právě v ČR se koná 6th International Adventure Therapy Conference pro rok 2012.

Kateřina Malindová čtenářům nabízí *zkušenosti* s vedením skupinového poradenství formou tzv. motivačních kurzů, a to zejména pro dlouhodobě nezaměstnané osoby.

Jako tradičně jsou připojeny dvě *recenze* publikací – jedna se věnuje aktuálním otázkám psychologie práce a organizace a druhá psychologii dopravy.

Milé kolegyně, kolegové, ráda bych Vás ještě nakonec a znovu povzbudila k publikování v našem recenzovaném časopisu, aby nadále mohl svým čtenářům nabízet pestrost i různost a uspokojovat jejich odbornou zvědavost. Těšíme se!

Praha, listopad 2011

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.

Předsedkyně redakční rady PpP